

Η ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΦΙΛΑΡΙΧΑΣ Η ΠΩΣ ΕΝΑΣ ΛΑΪΚΟΣ ΔΙΔΑΣΚΕΙ ΤΟΥΣ ΑΡΧΙΕΡΕΙΣ Περί νουθεσιών του Βλασίου Φειδά προς την Εκκλησία της Σερβίας

Πρόσφατα ένας γνωστός Έλληνας θεολόγος Βλάσιος Φειδάς στο νέο δημοσίευμά του με τίτλο «Η Αυτοκεφαλία της Εκκλησίας της Ουκρανίας και οι ενστάσεις της Εκκλησίας της Σερβίας»^[1] έβαλλε εναντίον του Αγιωτάτου Πατριάρχη Σερβίας Ειρηναίου, για την ακρίβεια, εναντίον της θέσεως της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Σερβίας επί του Ουκρανικού, η οποία διατυπώθηκε στο από 6^{ης} Φεβρουαρίου 2019 Γράμμα της Ιεράς Συνόδου της Σερβικής Εκκλησίας προς τον Πατριάρχη Βαρθολομαίο, καθώς και στις μελέτες του σπουδαίου Σέρβου θεολόγου Επισκόπου Μπάτσκα Ειρηναίου. Όπως είναι γνωστό, η Σερβική Εκκλησία δεν αναγνωρίζει τη δημιουργία της αυτόκλητης αυτοκεφάλου ούτως λεγομένης Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ουκρανίας (στο εξής ΟΕΟ), θεωρούσα ότι ο Κωνσταντινουπόλεως ενήργησε «είς τὸν κανονικὸν χώρον τῆς Ἀγιοτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ρωσσίας» αφενός, και ότι «ιδρύθη καὶ ἀπέκτησεν αὐτοκεφαλίαν, καὶ δὴ κατόπιν διαλεκτικοῦ ἄλματος τῶν ἀμετανοήτων σχισματικῶν εἰς γνησίους, κανονικοὺς ἀρχιερεῖς κληρικοὺς καὶ πιστοὺς», αφετέρου.

Το ὕφος του λαϊκού Βλασίου Φειδά έναντι των Σέρβων Επισκόπων δεν εντάσσεται μόνο στα όρια της εκκλησιαστικής διπλωματίας ή εθιμοτυπίας, αλλά και στα πλαίσια μιας κοινής ανθρωπίνης ευγένειας. Τί μόνο αξίζουν οι ακόλουθες διατυπώσεις του σεβαστού εκκλησιαστικού ανδρός:

«Τό ὅλον πνεῦμα τῆς Ἐπιστολῆς ἀπεσκόπει εἰς τήν ἐξυπηρέτησιν προφανῶς ἰδιοτελῶν προσδοκιῶν ἢ ἰδεοληπτικῶν σκοπιμοτήτων, διότι αἱ πλασματικά αὐταῖ ὑποθέσεις ὑποστηρίζονται ἐσφαλμένως καὶ ἀκρίτως κατὰ τρόπον μάλιστα ἀλαζονικόν, ἢ καὶ ἀνάρμοστον, ὡς ἐάν «ἐπ' αὐτοῖς κεῖνται τά τῆς Ἐκκλησίας».

Προφανῶς, οἱ συντάκτες τῆς Ἐπιστολῆς ἔχουν ἐπιλεκτικὴν ἄγνοιαν ὄχι μόνον τῶν πραγματικῶν ἱστορικῶν γεγονότων καὶ τῶν σχετικῶν αὐθεντικῶν πηγῶν διὰ τὰς διαχρονικὰς σχέσεις τῆς Μητροπόλεως Κιέβου καὶ τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας κατὰ τοὺς τέσσαρας τελευταίους αἰῶνας, ἀλλὰ καὶ τῶν καθιερωμένων κανονικῶν κριτηρίων διὰ τὰς σχέσεις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας πρὸς τοὺς καθ' οἷονδήποτε τρόπον ἀπεσχισμένους ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σώματος αὐτῆς ὀρθοδόξους κληρικοὺς, μοναχοὺς καὶ λαϊκοὺς».

Προφανῶς ο Βλάσιος Φειδάς φαντάζεται τον εαυτό του ως Πατριάρχη, ο οποίος επιπλήττει ένα αμόρφωτο λαϊκό. Ατυχώς, η Κωνσταντινούπολη συνηθίζει ολοένα και περισσότερο να ομιλεί με τις

λοιπές κατά τόπους Εκκλησίες στο πνεύμα του «Dictatus papae». Ας αφήσουμε, λοιπόν, προς το παρόν τα προβλήματα της δεοντολογίας και την αλαζονεία του κυρίου Φειδά, η οποία η αλαζονεία, άγνωστο είναι, επί τινός θεμελίου στηρίζεται. Ας εξετάσουμε το ζήτημα κατά την ουσία του.

Ο καθηγητής Φειδάς προβάλλει τις ακόλουθες κατηγορίες κατά του Αγιωτάτου Πατριάρχη Σερβίας Ειρηναίου και των Ιεραρχών της Εκκλησίας της Σερβίας:

«Προφανώς, οί συντάκτες τῆς ἀπαραδέκτου ἀπαντητικῆς Ἐπιστολῆς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Σερβικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας πρὸς τὴν Α.Θ. Παναγιότητα τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχην ἐπέλεξαν νὰ διαστρέψουν ἀκρίτως, κατὰ προσπάθειαν ἢ ἀντιπάθειαν, τὰ εἰς πάντας πλέον γνωστά πλέον γεγονότα τῆς Συνοδικῆς Πράξεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Διονυσίου Δ' (1686). Οὕτως, ὑποστηρίζουν αὐθαιρέτως καὶ ἐσφαλμένως εἰς τὴν «πρώτην ἔνστασιν» αὐτῶν, ἀφ' ἑνός μὲν ὅτι δῆθεν ἡ Μητρόπολις τοῦ Κιέβου εἶναι ἤκιστα ταυτιστέα πρὸς τὴν σήμερον «Οὐκρανίαν», ἐμπεριέχουσιν καὶ δεκάδας ἐτέρων ἐκκλησιαστικῶν ἐπαρχιῶν, ἀφ' ἑτέρου δέ ὅτι δῆθεν ἡ Μητρόπολις Κιέβου «παρεχωρήθη ἐν ἔτει 1686 τῷ Πατριαρχεῖῳ Μόσχας, ὅπερ τεκμαίρεται ἐκ τῶν κειμένων» τοῦ Πατριάρχου Διονυσίου.

Ἡ Ἱερά Μητρόπολις Κιέβου τὸ ἔτος 1686 δὲν ταυτίζεται πράγματι πρὸς τὰ σύνορα τοῦ σημερινῆς κράτους τῆς Ουκρανίας. Οἱ πόλεις Τσερνίγκοφ, Νόβγκοροντ Σέβερεσκ κλπ., οἱ οποίες ἀπελευθερώθηκαν ἀπὸ τοὺς Πολωνοὺς ἀκόμη τὸ 1500, υποτάχθηκαν στοὺς Ἐπισκόπους, οἱ οποίοι ἐχειροτονοῦντο πρῶτα ἀπὸ τὸν Μητροπολίτη καὶ στη συνέχεια τὸν Πατριάρχην Μόσχας. Τὸ ἴδιο θὰ πρέπει νὰ λεχθεῖ σχετικὰ μετὰ τὴν σημερινήν Ἀνατολικήν Ουκρανία – τὴν περιφέρειαν τοῦ Χαρκόβου καὶ τοῦ Ντονμπάς, ποὺ εὐρίσκονταν στὸν χώρο τῆς Βασιλείας τῆς Μοσχοβίας. Ἡ σημερινή Μπουκοβίνα ὑπήγετο στὴ δικαιοδοσίαν τοῦ Μητροπολίτη Βαλαχίας. Ἡ Κριμαία ἐκκλησιαστικὰ ὑπήγετο στὸν Ἐπίσκοπον Ταυρίας. Ἡ Ουκρανία τῆς Δεξιᾶς Ὀχθῆς στὶς δεκαετίες 70' καὶ 80' τοῦ 18^{ου} αἰ. ὑπήγετο μερικῶς στὴ δικαιοδοσίαν τοῦ Μητροπολίτη Καμενέτς Ποντόλσκ (τὸ τουρκοκρατούμενον τμήμα), καὶ μερικῶς στὴ δικαιοδοσίαν τοῦ Ἐπισκόπου Λεωπόλεως (τὸ πολωνοκρατούμενον τμήμα)^[2]. Γενικὴ σημείωσις: τόσο ἡ σημερινή Ουκρανία, ὅσο ἡ Ἱερά Μητρόπολις Κιέβου ἀποτελοῦν καρπὸ τῆς μακρᾶς συλλογῆς τῶν γαιῶν τῆς Μικρᾶς Ρωσίας, ἀρχῆς γενομένης ἀπὸ τὸ Συμβούλιον Περεγιασλάβ 1654, καὶ ἡ οποία ολοκληρώθηκε τὸ 1945 μετὰ τὴν Διάσκεψιν τῆς Γιάλτας τὸ 1945 καὶ τὴν ἀναγνώρισιν τῶν δυτικῶν σοβιετικῶν συνόρων. Συνεπῶς, τὸ φαινόμενο τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κιέβου στὴ σημερινή της μορφὴ συνδέεται ἀρρηκτὰ μετὰ τὴν Α' Πατριαρχικὴν, Συνοδικὴν καὶ τὴν Β' Πατριαρχικὴν περίοδον τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας καὶ επομένως ἡ Ρωσικὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία εἶναι καὶ *de iure* καὶ *de facto* Μήτηρ Ἐκκλησία γιὰ τὴν Ουκρανικὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, διότι ἐκείνη τὴ δημιουργήσῃ στὴ σημερινή της μορφή.

Ὁ Βλάσιος Φειδάς προβάλλει παρεμπιπτόντως μιὰ ἀρκετὰ παράξενον ἰδέαν:

«Τά κανονικά αὐτά κριτήρια ἔχουν μεῖζον κύρος κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῶν, ὅταν ἡ ἀπόσχισις ἐγένετο διὰ μόνην τὴν ἐπίμονον ἄρνησιν αὐτῶν ὅχι μόνον νά ὑποταγοῦν εἰς τὰς ἀπωθημένας δυναστικές ἀξιώσεις τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας, ἀλλὰ καί νά ἀκυρώσουν τὴν εὐλογον κανονικὴν ἀξίωσιν αὐτῶν διὰ τὴν ἐπίσημον ἀπόδοσιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς αὐτοκεφαλίας εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τῆς ἀνεξαρτήτου πλέον ἀπὸ τὴν Σοβιετικὴν Ἑνωσιν Δημοκρατίας τῆς Οὐκρανίας».

Επιτρέψτε νὰ ρωτήσω: κατὰ τὴν ἀπόκτηση τῆς θύραθεν ἀνεξαρτησίας ἀπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴν μήτρα μήπως πάντοτε ζητεῖται αὐτόματα καὶ τὸ ἐκκλησιαστικὸ αὐτοκέφαλο; Εἶναι πάντοτε νόμιμο; Ἀλλὰ σὲ αὐτὴ τὴν περίπτωση τὸ Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως ἐπὶ μίας σχεδὸν ἑκατονταετίας διηύθυνε παρανόμως τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Σερβίας καὶ δεκαετίες ολόκληρες τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ρουμανίας μετὰ ἀπὸ τὴν ἀπόκτηση ἀνεξαρτησίας ἀπὸ τὴν Σερβίαν καὶ τὴν Ρουμανίαν τὸ 1831 καὶ τὸ 1868 ἀντίστοιχα. Επομένως, κατὰ τὴν ἴδια λογικὴ, ἡ διακοπὴ ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας με τοὺς Βουλγάρους τὸ 1870 καὶ τὸ πρῶτο ἡμῖς τοῦ Κ' αἰ. αποτελοῦσε παρανομία ἀπὸ πλευρὰς τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, ἐφόσον οἱ Βούλγαροι ζητοῦσαν νόμιμα τὸ ἐκκλησιαστικὸ αὐτοκέφαλο ἰδίως μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσίν τους ἀπὸ τὴν υποδούλωση στοὺς Τούρκους ἀπὸ τὴν Ρωσίαν ^[3]. **Εάν εἶχε δίκιο ὁ Βλάσιος Φειδᾶς τὸ Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως τότε δὲν θὰ ἔχει κανένα δικαίωμα ἐπὶ τῶν λεγομένων «βορείων χωρῶν», συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ Ἁγίου Ὁρους**, ἐφόσον συγκροτοῦν τὴν πλέον ἀνεξάρτητη ἀπὸ τὴν Τουρκίαν Ἑλληνικὴν Δημοκρατίαν.

Στὴ συνέχεια, στρεβλώνοντας τὰ ἱστορικὰ γεγονότα, παρουσιάζει τὴν ὅλη υπόθεση ἐτσι ὥστε δῆθεν

«Διὰ τῆς Συνοδικῆς Πράξεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ πατριάρχου (1686) παρεχωρήθη ἀπλῶς «ἡ ἄδεια» ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου εἰς τὸν Πατριάρχην Μόσχας Ἰωακείμ μόνον νά χειροθετῇ ἢ νά ἐνθρονίζῃ, ἐξ ὀνόματος πάντοτε τοῦ ἐκάστοτε Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, τὸν ἐκλεγόμενον ὑπὸ τῆς Κληρικολαϊκῆς συνελεύσεως τῆς Μητροπόλεως Κιέβου Μητροπολίτην, ἀλλ' ὅχι βεβαίως καὶ ἡ δικαιοδοσία ἐπὶ τῆς Μητροπόλεως Κιέβου».

Παραξενεύεται κανεὶς ἀκούγοντας παρόμοιες κουβέντες ἀπὸ τὸ στόμα ἐνὸς κανονολόγου. Εἴναι ἰσχύουν αὐτά τότε ὁ Κωνσταντινουπόλεως οὐδεμία δικαιοδοσία ἔχει ἐπὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ Θράκης καθὼς καὶ τῶν ομόρων περιοχῶν. Ἄλλωστε ὁ 28^{ος} κανὼνας τῆς Δ' ἐν Χαλκηδόνι Οἰκουμενικῆς Συνόδου λέγει τὸ εξῆς:

«Γι' αὐτὸ ὁ θεοφιλέστατος ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως ἐνθρονίζει μόνον τοὺς προκαθημένους τοῦ Πόντου, τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Θράκης, οἱ οἱ ἐκλέγονται ἀπὸ τὰς Συνόδους τῶν ἀντίστοιχων διοικήσεων»^[4].

Άλλωστε επί του έν Χαλκηδόνι 28^{ου} κανόνα στηρίζει ο Κωνσταντινουπόλεως τις αξιώσεις του επί του πρωτείου όχι μόνο τιμής, αλλά και εξουσίας στην Ορθοδοξία. Ανέκαθεν το δικαίωμα της ενθρονίσεως του επισκόπου, του αρχιεπισκόπου ή του μητροπολίτη στη σχετική εκκλησιαστική επαρχία ή διοίκηση δήλωνε την υπαγωγή στη σχετική δικαιοδοσία. Όσο δε αφορά τους όρους μνημονεύσεως του Κωνσταντινουπόλεως η Ορθόδοξη Εκκλησία της Ρωσίας την τελούσε τη μνημόνευση και άνευ κάθε διπλωματικού όρου: οι Αγιώτατοι Ορθόδοξοι Πατριάρχες, με τον Κωνσταντινουπόλεως πρώτο, εμνημονεύονταν στις ιερές ακολουθίες από τον Πατριάρχη Μόσχας και Πασών των Ρωσσιών και όχι μόνο από αυτό ^[5]. Τούτο όμως ουδόλως δήλωνε την αναγνώριση της εξουσίας του Κωνσταντινουπόλεως. Τα γράμματα δε του Οικουμενικού Πατριάρχη στους τσάρους Ιωάννη και Πέτρο καθώς και στους Χατμάνους επιμαρτυρούν την πραγματική εκχώρηση της εξουσίας επί της Ιεράς Μητροπόλεως Κιέβου στον Πατριάρχη Μόσχας.

Τέλος, ας στραφούμε στη Συνοδική πράξη του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως του 1686 σχετικά με την ενθρόνιση του Κιέβου. Προς αποφυγή παρερμηνειών παρατίθεται το Ελληνικό πρωτότυπο και στη συνέχεια η απόδοσή του (στα Ρωσικά σημ. μετ.):

«...ἀδύνατον ὄν παρὰ τοῦ οἴκου(ενικοῦ) θρόνου ἐκτελεῖσθαι τὴν εἰρημένην χειροτονίαν, κ(αὶ) οὕτω ἀρχιερατικῆς προστασί(ας) ἀμοιρεῖν, ἢ ὑποταγὴ τῆς μ(ητ)ροπόλ(εως) ταύτης Κιόβου ἀνετέθη ὑπὸ τὸν ἀγιώτατον π(ατ)ριαρχικὸν τῆς Μοσχοβίας θρόνον»^[6].

Αλλοίμονο, αλλά ο καθηγητής διατύπωσε μια ψεύτικη άποψη με τα ακόλουθα:

«Οὕτως, ἀποφαίνονται ἀκρίτως καὶ «ἐφ' ὅλης τῆς ὕλης», διὰ τῆς πλασματικῆς μάλιστα μεθόδου τῆς λήψεως τοῦ ζητουμένου (petitio principii), καίτοι τό Πατριαρχεῖον Μόσχας οὐδέποτε ἐδήλωσεν ἐπισήμως, τουλάχιστον μέχρι τῆς ἐπισήμου διαλύσεως τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως (25 Δεκ. 1991), ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Οὐκρανίας ἀνήκεν εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας, ἥτοι ὡς κανονικόν ἔδαφος αὐτοῦ».

Στην πραγματικότητα η Ορθόδοξη Εκκλησία της Ρωσίας πάντοτε συγκατάλεγε την Ιερά Μητρόπολη Κιέβου και τις επισκοπές της Μικράς Ρωσίας στις εκκλησιαστικές επαρχίες αυτής: ο Κιέβου διατελούσε μέλος της Αγιωτάτης Διοικούσης Συνόδου προεπαναστατικά (ενίστε και ως πρωτεύον μέλος) και μόνιμο μέλος της Ιεράς Συνόδου κατά τη σοβιετική περίοδο. Φωτογραφίες του Μητροπολίτη Κιέβου και άλλων Επισκόπων της Ουκρανίας καθώς και τα στοιχεία τους δημοσιεύοντο τακτικά στις επετηρίδες του Πατριαρχείου Μόσχας. Ως αρχιερείς της Ρωσικής Ορθοδόξου Εκκλησίας εντάχθηκαν στους εκδιδόμενους τόμους των λοιπών κατά τόπους Εκκλησιών, συμπεριλαμβανομένης και της Εκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως. Ο Μητροπολίτης Κιέβου και Γαλικίας έφερεν τίτλο «Πατριαρχικού εξάρχου πάσης Ουκρανίας». Και φυσικά ότι ήταν εξάρχος του Μόσχας και όχι του Κωνσταντινουπόλεως. Στην Ουκρανία ίσχυαν οι ίδιες αρχές της

εκκλησιαστικής διοικήσεως όπως και στις λοιπές εκκλησιαστικές επαρχίες. Η Ιερατική Σχολή Οδησού υπαγόταν στην Επιτροπή Παιδείας του Πατριαρχείου Μόσχας. Μέχρι το 1991 η λεγόμενη Εξαρχία της Ουκρανίας κατέβαλε εισφορές στο Ταμείο του Πατριαρχείου Μόσχας. Η λεγόμενη Εξαρχία της Ουκρανίας ακολουθούσε γενικά τον ίδιο ρυθμό ζωής όπως και η υπόλοιπη Ρωσική Ορθόδοξη Εκκλησία.

Προκειμένου να αξιολογηθεί επαξίως η ειλικρίνεια του καθηγητή Φειδά, να παραθέσουμε τα λεχθέντα του σχετικά με την κανονική θέση της Ουκρανικής Ορθοδόξου Εκκλησίας μέχρι το 2019, καταφεύγοντας σχετικά στην εκπληκτική μελέτη του Πρωτοπρεσβυτέρου Αναστασίου Γκοτσόπουλου ^[7].

«Ο Κωνσταντινουπόλεως Διονύσιος υπήγαγε τὴ Μητρόπολιν Κιέβου ὑπὸ τὴν κανονικὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Πατριάρχου Μόσχας (1687)»^[8].

1. «Ο Μ. Πέτρος καταργεῖ τὸν Πατριαρχικὸν θεσμὸν στὴ Μόσχα καὶ εἰσάγει Σύνοδο. Τὴν ἀπόφασί του αὐτὴ τὴν ἐπικυρώνει ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης. Ἔτσι στὴ Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας ὡς ἓνα ἀπὸ τὰ τρία μόνιμα μέλη συμμετέχει ὁ Μητροπολίτης Κιέβου (μαζὶ μὲ τὸν Μόσχας καὶ τὸν Πετροπόλεως)»^[9].
2. «Ἡ Θεολογικὴ Ἀκαδημία τοῦ Κιέβου εἶναι μία ἀπὸ τὶς τέσσερις σημαντικότερες Ἀκαδημίες τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας»^[10].
3. «Ὁ Μητροπολίτης Κιέβου διετέλεσε πρόεδρος τῆς Πανρωσικῆς Συνόδου τοῦ 1917, στὴν ὁποία ἀποκαταστάθηκε ὁ Πατριαρχικὸς Θεσμὸς στὴ Ρωσία»^[11].
4. «Εἰς τὴν Σύνοδο τοῦ 1945 ἔλαβον μέρος ὁ πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Χριστόφορος, ὁ πατριάρχης Ἀντιοχείας Ἀλέξανδρος Γ΄, ὁ πατριάρχης-«καθολικὸς» τῆς Ἐκκλησίας τῆς Γεωργίας Καλλίστρατος, ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως μητροπολίτης Θυατείρων Γερμανός, ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ πατριαρχείου Ἱεροσολύμων ἀρχιεπίσκοπος Σεβαστείας Ἀθηναγόρας, ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας μητροπολίτης Σκοπίων Ἰωσήφ, ὁ ἐπίσκοπος Ἰωσήφ τῆς Ἐκκλησίας Ρουμανίας κ.ἄ... Ἡ Σύνοδος συνέταξε καὶ τὸν «Κανονισμὸν διοικήσεως τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας». Σύμφωνα μὲ τὸ ἄρθρο 19 τοῦ Κανονισμοῦ στὴν ἐξαμελῇ Διαρκῇ Σύνοδο συμμετέχει ὡς μόνιμο μέλος ὁ Μητροπολίτης Κιέβου»^[12].
5. Τέλος, κατὰ τὸν καθηγητὴ Βλ. Φειδᾶ, «στὶς ἐπαρχίες τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας ὑπάγεται καὶ τὸ Κίεβο καὶ ὁλόκληρη ἡ Οὐκρανία καθὼς καὶ οἱ Μονὲς τῆς Οὐκρανίας»^[13]!

Επομένως, σύμφωνα με τούς παλαιότερους και επί πολλά χρόνια διατυπούμενους ισχυρισμούς, οἱ ἐν Οὐκρανίᾳ Ὁρθόδοξοι τούς τελευταίους αἰῶνες συμμετείχαν σὲ ὅλες τὶς πτυχές τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας. Εγείρεται τὸ εὐλόγο ἐρώτημα: ποῖον Βλάσιο Φειδᾶ να πιστεύουμε, ἐκεῖνο της κοπῆς τοῦ 1966–2017 ἢ της κοπῆς τοῦ 2018–2019; Επίσης ἐγείρεται καὶ ἓνα ἄλλο ἐρώτημα: πιστεύει ὁ ἴδιος στα λεγόμενά του ἢ μήπως κατὰ τοὺς πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἀπλῶς «καπηλεύει τὴν ἀλήθειαν»;

Ο Βλάσιος Φειδᾶς θέτει τὸ ρητορικὸ ἐρώτημα:

«Ἄν τό Πατριαρχεῖον Μόσχας εἶχε κανονικῶς τό δικαίωμα ἐπιβολῆς βαρυτάτων ποινῶν εἰς τόν Μητροπολίτην Κιέβου, ἐπειδὴ ἡ ὑπό τήν προεδρίαν αὐτοῦ Ἱ. Σύνοδος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς ἀνεξαρτήτου Δημοκρατίας τῆς Οὐκρανίας ἡξίωσεν ἐπισήμως τήν ἀνακήρυξιν τῆς αὐτοκεφαλίας αὐτῆς, ἥτοι ὡς ἔπραξαν καί πᾶσαι αἱ αὐτοκέφαλοι Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι τῶν νεωτέρων χρόνων, χωρίς ὅμως νά ὑποστοῦν ἀναλόγους ἀντικανονικάς συνεπεΐας».

Ο καθηγητής Φειδᾶς προφανῶς ἔχει υπόψη του τήν Ἱερά Σύνοδο τῆς Ἱεραρχίας τῆς 13^{ης} Νοεμβρίου 1991 ὅταν, κατόπιν πιέσεως τῆς ἐθνικιστικῆς κυβερνήσεως τοῦ Λ. Κραβτσούκ καί μετά ἀπό ἀπειλές τοῦ τότε Μητροπολίτη Φιλάρετου καί Ουκρανῶν ἐθνικιστῶν, οἱ Ουκρανοί Ἀρχιερεῖς υπέγραψαν αἴτημα, ὅπου ζητούσαν τὸ αὐτοκέφαλο, τὸ ὁποῖο τὸ αἴτημα εἶχε συνταχθεῖ ἀπὸ τὸ Φιλάρετο, κατόπιν υπαγορεύσεως τῶν Ουκρανικῶν ἀρχῶν, καί ἀπεστάλη στὸν Ἀγιώτατο Πατριάρχη Μόσχας Ἀλέξιο. Ἐν τούτοις, στὴ Σύνοδο τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας στὴ Μόσχα ἀπὸ 31^{ης} Μαρτίου ἕως 5^{ης} Ἀπριλίου 1992, κατόπιν ἐλεύθερης συζητήσεως, ἡ πλειοψηφία τῶν ἐπισκόπων τῶν ουκρανικῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐπαρχιῶν ἀνακάλεσαν τὶς υπογραφές τους κάτω ἀπὸ τὸ αἴτημα τῆς αὐτοκεφαλίας, ἐξηγώντας ὅτι ἐνήργησαν κατόπιν ἐξαναγκασμοῦ, ἀπὸ φόβο τῶν καταπιέσεων ἐκ μέρους τοῦ Μητροπολίτη Φιλάρετου καί τῶν ουκρανικῶν ἀρχῶν^[15].

Ἡ παρέμβαση τοῦ Μητροπολίτη Βλαδιμήρου Σαμποντάν στὴ Σύνοδο τῆς Ουκρανικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας στὶς 26 Ἰουνίου 21992 στὴ Λαύρα τῶν Σπηλαίων τοῦ Κιέβου

Κατὰ τὴ διάρκεια τῆς Συνόδου Χαρκόβου στὶς 25 Μαΐου 1992, ἡ ὁποία καθόρισε τὴν περαιτέρω πορεία τῆς κανονικῆς Ουκρανικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, μόνο δύο Ἀρχιερεῖς ἔμειναν κοντὰ στὸν Φιλάρετο Ντενισένκο. Ερωτάται: ποία Ἱερά Σύνοδο ἐννοοῦσε ὁ καθηγητής Φειδᾶς;

Δεν ἀληθεύουν περισσότερο καί οἱ δύο ἐπόμενοι ἰσχυρισμοί τοῦ καθηγητή:

«Ὑπὸ τό πνεῦμα αὐτό, δέον ὅπως ἀξιολογηθῇ κανονικῶς καί «ἡ δευτέρα ἔνστασις» τῶν συντακτῶν τῆς ἀπαντητικῆς Ἐπιστολῆς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Σερβικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, διὰ τῆς ὁποίας ἀπορρίπτουν τήν «ἀνακηρυχθεῖσαν Αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν τῆς Οὐκρανίας» ὡς «κανονικῶς μέ ἀνυπόστατον, ἐν τοῖς πράγμασι δέ βιαίως ἐπιβεβλημένην», διό καί ὑποστηρίζουν τήν «ἔνστασιν» αὐτὴν διὰ κανονικῶς αὐθαιρέτων καί παντελῶς ἀβασίμων πλασματικῶν ἐπιχειρημάτων, ἥτοι ἀφ' ἑνός μὲν ὅτι δῆθεν «οἱ σχισματικοὶ παρέμειναν σχισματικοί», ἀφ' ἑτέρου δέ ὅτι δῆθεν «ὁ ἅπαξ σχισματικὸς, ἀεὶ σχισματικὸς».

Μετά τὴν ἀνακήρυξη τοῦ λεγόμενου «Τόμου» μόνο στὴν ἐκκλησιαστικὴς ἐπαρχίαις Ρόβνο καί Σάρνυ διὰ τῆς μεθόδου καταλήψεων υπέρ τῆς ΟΕΟ ἀφαιρέθηκαν 14 ἐνορίες καί 60 ἐνορίες καταργήθηκαν. Συνολικά ἀπὸ τὸ Δεκέμβριο 2018 ἕως τὸν Μάιο 2019 ἀπὸ τὴν Ουκρανικὴ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ἀφαιρέθηκε βιαίως περίπου 120 ἐνορίες. Καί τούτο μάλιστα γινόταν σύμφωνα με τὸ ἴδιο σχέδιο τῆς

καταλήψεως:

«Κατά πρώτον οι ντόπιοι κάτοικοι συνέρχονται σε συνέλευση της τοπικής εδαφικής κοινότητας, οι οποίοι παρουσιάζονται ως μέλη της θρησκευτικής κοινότητας. Οι οργανωτές ακολουθούν την «αρχή» κατά την οποία «ο άπαξ εκκλησιασθείς γίνεται πλέον ενορίτης». Στην πρακτική η σεβαστή μερίδα των μετασχόντων της συνελεύσεως είχε προηγουμένως μεταφερθεί από άλλα μέρη. Η άποψη των πραγματικών ενοριτών περιφρονείται βάνανυσα. Υιοθετείται η προκαταρτισθείσα απόφαση για την παραχώρηση του Ναού της κανονικής Ουκρανικής Ορθοδόξου Εκκλησίας του Πατριαρχείου Μόσχας υπέρ της ΟΕΟ. Οι «ακτιβιστές της ΟΕΟ», λεβέντες με εξωτερική εμφάνιση των κακούργων ή εκπροσώπων των μυστικών υπηρεσιών, χωρίς τη γνώση του Συμβόλου πίστεως ή ακόμη του «Πάτερ ημών» με δισκοπρίονο ή λοστό ορμούσαν κατά της πόρτας του Ναού, έσπαγαν τις πόρτες ή έκοβαν την κλειδαριά για να τοποθετήσουν την δική τους. Ενίοτε τα πραγματοποιούσαν τη νύχτα, σαν τους κλέφτες. Σε περίπτωση, εάν οι πιστοί οι οποίοι από επιθυμία να προστατεύσουν το ιερό σέβασμά τους το περιέβαλλον, δέχονταν ξυλοδαρμούς με αποτέλεσμα μερικοί από αυτούς να βρεθούν στο νοσοκομείο. Αυτός ο εκτραχηλισμός ολοκληρωνόταν με την εκτέλεση του ύμνου της Ουκρανίας»^[16].

Θα τολμήσει να αρνείται ο καθηγητής Φειδάς το γεγονός ότι αυτοί οι διωγμοί εξαπολύθηκαν στα πλαίσια του αντιεκκλησιαστικού νόμου, τον οποίο ψήφισε η Ανώτατη Βουλή της Ουκρανίας στις 17 Ιανουαρίου 2019 και με τον οποίο καθιερώνεται η αλλαγή της υπαγωγής των θρησκευτικών οργανισμών, όπου επίτηδες συγχέονται η εκκλησιαστική και η εδαφική κοινότητα και προβλέπεται το ενδεχόμενο εκδιώξεως των πιστών από το Ναό σε περίπτωση μιας απλής συνελεύσεως των κατοίκων του χωριού ή της ευρύτερης περιοχής, στην οποία θα μπορούν να φέρουν μάλιστα και με τη βία τους εντελώς άσχετους;

Ή μήπως ο καθηγητής Φειδάς δεν είναι ενήμερος για ένα άλλο αντιεκκλησιαστικό νόμο, κατά τον οποίο οι θρησκευτικοί οργανισμοί «με έδρα το κράτος-εισβολέα» υποχρεώνονται να εμπεριέχουν τη σχετική αναφορά στον πλήρη επίσημη ονομασία τους; Σημειωτέον ότι οι κληρικοί τέτοιων οργανισμών τελούν υπό απαγόρευση διαποιμάνσεως των στρατιωτών.

Ή μήπως ο σεβαστός επιστήμονας δεν είναι πληροφορημένος για την τερατώδη πίεση, την οποία ασκούσαν οι αρχές της Ουκρανίας στους κανονικούς αρχιερείς της Ουκρανικής Ορθοδόξου Εκκλησίας μέχρι την κλήση τους στην Υπηρεσία Ασφάλειας της Ουκρανίας; Η μήπως δε γνωρίζει για τον τεράστιο ρόλο, τον οποίο διαδραμάτισε το Υπουργείο Εξωτερικών των ΗΠΑ στην προώθηση του σχεδίου ΟΕΟ;

Ή μήπως ο καθηγητής αγνοεί απολύτως τις ενοχλητικές δηλώσεις του Mike Pompeo υπέρ της ΟΕΟ. Το επίπεδο της θύραθεν υποστηρίξεως προς την ΟΕΟ, τόσο εσωτερικής, όσο και εξωτερικής,

είναι πραγματικά υπερβολικά μεγάλο, και ο Επιφάνιος Ντουμένκο και οι συν αυτώ στο σύνολό τους υπόκεινται στον 30^ο Αποστολικό κανόνα:

«Εἴ τις ἐπίσκοπος, κοσμικοῖς ἄρχουσι χρησάμενος, δι' αὐτῶν ἐγκρατὴς ἐκκλησίας γένηται, καθαιρείσθω, καὶ ἀφοριζέσθω, καὶ οἱ κοινωνοῦντες αὐτῷ πάντες» (4^{ος} της Α' Οικουμενικής, 3^{ος} της Ζ' Οικουμενικής, 13^{ος} της ἐν Λαοδικείᾳ)^[17].

Ας επανέλθουμε όμως στο κείμενο του Φειδά:

«Διό καί ὑποστηρίζουν τὴν «ἐνστασιν» αὐτὴν διὰ κανονικῶς αὐθαιρέτων καὶ παντελῶς ἀβασίμων πλασματικῶν ἐπιχειρημάτων, ἥτοι ἀφ' ἐνός μὲν ὅτι δῆθεν «οἱ σχισματικοὶ παρέμειναν σχισματικοί», ἀφ' ἑτέρου δέ ὅτι δῆθεν «ὁ ἅπαξ σχισματικός, αἰὶ σχισματικός».

Δυστυχῶς, και ἐδῶ ο καθηγητὴς (για να πούμε ευγενικά) υποκρίνεται. Κατὰ τὴν ἀποψη τῆς ἱεράς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Σερβίας, ο ἅπαξ σχισματικός, αἰὶ σχισματικός, ἀλλὰ ἕως ὅτου μετανοήσῃ. Ἀπὸ τὴν ἀποψη τοῦ κανονικοῦ δικαίου και τῆς αυθεντικῆς Ὁρθοδόξου θεολογίας, **«οὔτε το αἷμα το μαρτυρίου δεν ξεπλένει τὴν ἀμαρτία το σχίσματος»**.

Στὴ συνέχεια ο Φειδὰς προχωρεῖ στὴν ἀκόλουθη παρατήρηση:

«Εἶναι αὐτονόητον, ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἀγωνίζεται πάντοτε καὶ διὰ πάσης δυνατῆς θυσίας διὰ τὴν ἐπιστροφὴν τῶν σχισματικῶν εἰς τὴν ἐνότητα τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σώματος».

Το ἐρώτημα, εἰ πράγματι ἡ Ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως ἀγωνίζεται κατ' αὐτὸ τὸν τρόπο ἢ μήπως οἱ πολιτικάντηδες ἐξ ονόματός της μόνο εἰκονικά ἀγωνίζονται; Και τι θυσιάζουν: τὰ δικά τους συμφέροντα ἢ τὰ αλλότρια; Και στὴ συνέχεια, οἱ σχισματικοὶ πράγματι ἐπιστρέφουν στὴν ἐνότητα τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σώματος, κάτι το ὁποῖο εἶναι δυνατό μόνο μέσα ἀπὸ τὴ μετάνοια, ἢ μήπως μένουν ἐκτὸς αὐτῆς με ὅλη τὴν ἀμετανοησία και τὴν υπερηφάνειά τους, κάνοντας ἀπλῶς ὅτι εἶχαν συμφιλιωθεί με τὴν Ἐκκλησία; Το τελευταῖο ἀκριβῶς και συνέβη το Δεκέμβριο 2018, ὅταν οἱ ἀρχισχισματικοὶ **μετανόησαν καθόλου για τις ἐνέργειές τους, ἀλλὰ ἐγίναν ἀποδεκτοὶ στὴν κοινωνία, λες και δεν εἶχε προηγηθεῖ τίποτε**.

Για τὸν Βλάσιο Φειδὰ οἱ Ουκρανοὶ σχισματικοί, καθὼς φαίνεται, καθόλου σχισματικοὶ εἶναι. Ἰδού, παραθέτουμε ἓνα δείγμα τοῦ δικοῦ τοῦ τρόπου σκέπτεσθαι:

«Υπὸ τό πνεῦμα λοιπόν τῆς καθιερωμένης ὀρθοδόξου κανονικῆς παραδόσεως εἶναι σαφές ὅτι τόσον διὰ τῆς ἀσκήσεως τοῦ κανονικοῦ δικαιώματος τοῦ Ἐκκλητοῦ ὑπὸ τοῦ ἡγέτου τῶν μὴ ἀποδεχθέντων τὰς δυναστικές ἀξιώσεις τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας Μητροπολίτου Κιέβου Φιλαρέτου πρὸς τόν

Οίκουμενικόν Πατριάρχην, ὅσον καί διά τῆς ἀποδοχῆς αὐτοῦ εἰς τήν ἐκκλησιαστικήν κοινωνίαν, μετά τήν καθιερωμένην συνοδικήν ἀξιολόγησιν καί κρίσιν τοῦ ὑποβληθέντος Ἐκκληίου, ἀποκατεστάθησαν αὐτομάτως εἰς τήν ἐκκλησιαστικήν κοινωνίαν, κατά τήν ὁμόφωνον κανονικήν παράδοσιν».

Και πάλι υποκρίνεται ο σεβαστός καθηγητής. Προσπάθειες να ασκήσουν το δικαίωμα εκκληίου προς τον Κωνσταντινουπόλεως οι Ουκρανικοί σχισματικοί κατέβαλαν ακόμη από το 1992, αλλά μέχρι το Μάιο 2018 η Κωνσταντινούπολη δεν ανταποκρινόταν καθόλου σε όλες αυτές τις προσφυγές. Επιπλέον, **σε όλες τις δημόσιες τοποθετήσεις του, τόσο το 1992, όσο και το 2008 κλπ. – ο Πατριάρχης Βαρθολομαῖος ισχυριζόταν ότι οι «ιεράρχες» της Ουκρανικής Αυτοκεφάλου Ορθοδόξου Εκκλησίας και της Ουκρανικής Ορθοδόξου Εκκλησίας του Πατριαρχείου Κιέβου ήταν σχισματικοί.** Βλέπουμε, λοιπόν, ότι επί 26 ολόκληρα χρόνια η Κωνσταντινούπολη εξέταζε τις προσφυγές των Ουκρανών θυμάτων των μεγαλοϊδεατικών αξιώσεων του Πατριαρχείου Μόσχας και «ανέβλεψε» μόλις προ ενός έτους! Διερωτόμαστε: τι συνέβη τα τελευταία χρόνια; Συνέβη δε το εξής: την τελευταία στιγμή η Ορθόδοξη Εκκλησία της Ρωσίας δεν συμμετείχε στην Σύνοδο της Κρήτης και ούτε στήριξε τις μεγαλοϊδεατικές αξιώσεις του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως. Εκδικούμενος γι' αυτά ο Πατριάρχης Βαρθολομαῖος ανεγνώρισε τους Ουκρανούς σχισματικούς. Χωρίς να αναφέρουμε ότι το ίδιο του «ζητούσαν» επίμονα οι προστάτες του Φαναρίου από τις ΗΠΑ, από τους οποίους ευρίσκεται σε πλήρη εξάρτηση...

Ακολουθώντας, αμφισβητούμενο σε μέγιστο βαθμό τυγχάνει το δικαίωμα αποδοχής εκκληϊκών προσφυγών (το εκκληϊκό) του Κωνσταντινουπόλεως από όλη την ανά την οικουμένη Εκκλησία. Οι κανονολόγοι της Κωνσταντινουπόλεως αγωνίζονται να παρουσιάσουν τον 9^ο και τον 17^ο κανόνα της ἐν Χαλκηδόνι Συνόδου έτσι, ώστε δήθεν χορηγούν στον Κωνσταντινουπόλεως το δικαίωμα της απονομῆς δικαιοσύνης, και μάλιστα τελεσίδικα, ἐφ' ὅλης τῆς ἀνά τὴν οἰκουμένη Εκκλησίας. Ὅμως, ἡ ἐρμηνεία ἐνός τέτοιου κανονολόγου με ἀρχές ὅπως ὁ Ἰωάννης ὁ Ζωναράς ἀναιροῦν ἐντελῶς τὶς ἀξιώσεις τους. Ἐπιπροσθέτως, γιὰ νὰ μὴν φαντάζεται κανεὶς ὅτι ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἔχει τὸ ἀπόλυτο δικαίωμα ἐφ' ὅλων τῶν μητροπολιτῶν, συμπεριλαμβανομένων καὶ ἐκτὸς τῶν ὁρίων τοῦ Πατριαρχείου του, θὰ παραθέσουμε τὰ ἐξῆς ἀπὸ τὴν ἐρμηνεία τοῦ Ζωναρά στον ἐν λόγω κανόνα:

«Οὐ γὰρ πάντων δὲ τῶν μητροπολιτῶν πάντως ὁ Κωνσταντινουπόλεως καθιεῖται δικαστής, ἀλλὰ τῶν ὑποκειμένων αὐτῷ. Οὐ γὰρ δὴ καὶ τοὺς τῆς Συρίας μητροπολίτας, ἢ τοὺς τῆς Παλαιστίνης, καὶ Φοινίκης, ἢ τοὺς τῆς Αἰγύπτου, ἅκοντας ἐλκύσει δικάσασθαι παρ' αὐτῷ. ἀλλ' οἱ μὲν τῆς Συρίας, τῷ τῆς Ἀντιοχείας ὑπόκεινται φόρῳ, οἱ δὲ τῆς Παλαιστίνης, τῷ τοῦ Ἱεροσολύμων, οἱ δὲ τῆς Αἰγύπτου, παρὰ τῷ Ἀλεξανδρείας δικάσσονται, παρ' ᾧ καὶ χειροτονοῦνται, καὶ οἷς περ ὑπόκεινται».

Απορία προκαλεῖ ἡ διατύπωση τοῦ Φειδά:

«ἀποκατεστάθησαν αὐτομάτως εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν κοινωνίαν, κατὰ τὴν ὁμόφωνον κανονικὴν παράδοσιν πάντες οἱ ἀκολουθήσαντες αὐτόν [τον Φιλάρετον – σημ.μετ.] ἀρχιερεῖς, κληρικοί, μοναχοί καὶ λαϊκοί».

Δεν εἶναι εργοστάσιο ἡ Ἐκκλησία, καὶ τίποτε ἐντὸς αὐτῆς γίνεται «αὐτομάτως». **Εάν ὁ ἄνθρωπος οὐδέποτε ἦταν ἐπίσκοπος ἢ ιερέας, δεν μπορεῖ νὰ γινεῖ τέτοιος «αὐτομάτως», με μίᾱ μονοκονδυλιά οἰουδήποτε. Αὐτό ἰσχύει γιὰ ὅλες τὶς χειροτονίες, τὶς ὁποῖες εἶχε τελέσει ὁ Φιλάρετος Ντενισένκο, ὑπὸ ἐκκλησιαστικὲς ποινές καὶ ἀναθεματισμὸ τελών.** Μάλιστα, σὲ περίπτωση καθαιρέσεως ἢ, ἀκόμη περισσότερο, ἀφορισμοῦ τοῦ ἐπισκόπου ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία, μέχρι τὴ συνοδική δίκη καὶ τὴν ἀποκατάστασιν αὐτοῦ (ας υποθέσουμε γιὰ μίᾱ στιγμή ὅτι τούτο θὰ ἦταν ἐφικτό σὲ περίπτωση τῶν Οὐκρανῶν ἐπισκόπων), δεν δικαιούται νὰ ιερουργῇ ἢ πολλῶ μάλλον νὰ χειροτονεῖ^[18]. Σὲ αὐτὴ τὴν περίπτωση ἐκπίπτει ὁριστικά χωρὶς νὰ ἔχει οἰοδήποτε δικαίωμα ἀποκαταστάσεως. Συνεπῶς, δεν ἔχουν καθόλου κανονικότητα ὄχι μόνο ὅλες οἱ χειροτονίες τοῦ Φιλάρετου Ντενισένκο, ἀλλὰ καὶ ὁ ἴδιος κατόπιν αὐτῶν ἀπώλεσε τὸ δικαίωμα νὰ ἀποκατασταθεῖ ὁριστικά. Ἔτσι, ἔχει ἀπολύτως δίκιο ὁ Ἀγιώτατος Πατριάρχης Σερβίας: «Οἱ σχισματικοὶ παρέμειναν σχισματικοί» με ὅλη τὴν υπερηφάνειά τους καὶ ὅλες τὶς αξιώσεις, οἱ ὁποῖες, ἐν τῷ μεταξύ, διαφάνηκαν ἀμέσως μετὰ τὴν ἀνακοίνωσιν τοῦ Τόμου.

Πολύ χαρακτηριστικὴ εἶναι καὶ τὰ ἀκόλουθα:

«Εἶναι λοιπὸν εὐνόητον ὅτι οἱ συντάκται τῆς ἀπαντητικῆς Ἐπιστολῆς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Σερβικῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας εἰς τὰς ἐπομένους δύο «ἐνστάσεις» αὐτῶν διετύπωσαν ἀκρίτως τὴν ὑποκειμενικὴν κρίσιν αὐτῶν, ἥτοι ὅτι δὲν ἀναγνωρίζουν, ἀφ' ἐνός μὲν «τὴν καταχρηστικῶς ἀποκληθεῖσαν Ἑνωτικὴν Σύνοδον, ἐν ᾗ οὐδεὶς ἀρχιερεὺς τῆς κανονικῆς Οὐκρανικῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας ἔλαβε μέρος» («τρίτη ἐνστασις»), ἀφ' ἑτέρου δὲ «τὴν σχισματικὴν Ἱεραρχίαν ὡς Ὁρθόδοξον Ἱεραρχίαν, οὐδὲ τὸν σχισματικὸν κληρὸν ὡς ὀρθόδοξον» («τετάρτη ἐνστασις»), διότι ἠκολούθησαν τὰς σχισματικὰς παρατάξεις. Ἐν τούτοις, οἱ συντάκται τῆς ἀπαντητικῆς Ἐπιστολῆς εἰς τὴν «τρίτην ἐνστασιν» παραθεωροῦν σκοπίμως τὸ γεγονός, ὅτι ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης προσεκάλεσεν εἰς τὴν «Ἑνωτικὴν Σύνοδον» τὸσον τοὺς 82 ρωσσοφίλους ἀρχιερεῖς, ὅσον καὶ τοὺς 62 ὑπερμάχους τῆς αὐτοκεφαλίας ἀρχιερεῖς».

Με ἄλλα λόγια, ἡ κανονικὴ Οὐκρανικὴ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, ἡ ὁποία εἶχε μάλιστα ἐπίσημη ἀναγνώριση ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν μέχρι τὸ Μάιο 2018 ὡς ἡ μόνη Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία στὴν Οὐκρανία, κάτω ἀπὸ τὴν πένα τοῦ θεολόγου Βλασίου Φειδά μετατρέπεται κατὰ τρόπο μαγικὸ στὴν παρασυναγωγή τῶν 82 ρωσσοφίλων ἀρχιερέων καὶ τὸ ζήτημα περὶ κανονικῆς υπαγωγῆς με ἐπιδεξιότητα ταχυδακτυλουργοῦ ἀντικαθίσταται με τὸ ἀνύπαρκτο πρόβλημα τῶν πολιτικῶν καὶ ἐθνικῶν προτιμήσεων. Μάλιστα τοποθετοῦνται οἱ τελευταῖοι στὸ ἴδιο «τσουβάλι» με τους

σχισματικούς, η πλειοψηφία των οποίων ουδέποτε είχε ορθή από ιεροκανονικής απόψεως χειροτονία. Και το κυριότερο, εάν οι αρχιερείς της κανονικής Εκκλησίας αρνήθηκαν τη συμμετοχή τους στην λεγόμενη «Ενωτική σύνοδο», είχαν πολύ σοβαρούς ιεροκανονικούς λόγους, και συγκεκριμένα, η αντικανονικότητα των επισκόπων της Ουκρανικής Ορθόδοξης Εκκλησίας του Πατριαρχείου Κιέβου και της Ουκρανικής Αυτοκέφαλης Ορθόδοξου Εκκλησίας, με αποτέλεσμα η «Ενωτική σύνοδος» να καταστεί ανέφικτη και αδιανόητη από ιεροκανονικής απόψεως: δεν υπήρχαν εκείνοι με τους οποίους έπρεπε να ενωθούν, εφόσον η μεγαλύτερη Ορθόδοξη Εκκλησία (με 12 χιλιάδες και πλέον ενορίες) αρνήθηκε να συμμετάσχει. Εκείνο, το οποίο διέπραξε η Κωνσταντινούπολη, είναι δύσκολο να χαρακτηριστεί άλλο από τη νομιμοποίηση του σχίσματος.

Στη συνέχεια ο Βλάσιος Φειδάς αναφέρει:

«Έν τούτοις, οί 80 ρωσσόφιλοι άρχιερείς, οί όποίοι έξελέγησαν ύπό τήν πίεσιν του Πατριαρχείου Μόσχας, μετά τήν άπόσχισιν τών «αύτοκεφαλιστών» άρχιερέων (1992), ώς συνάγεται καί έκ τών Διπτύχων αύτης, είχον ώς άποστολήν νά έλέγχουν τήν Ίεράν Σύνοδον τής Έκκλησίας Ούκρανίας, διό καί ήρνήθησαν τήν συμμετοχήν αύτών, κατ'έντολήν του Πατριαρχείου Μόσχας, καίτοι, άν προσήρχοντο, θά είχον τήν πλειοψηφίαν εις τήν «Ενωτικήν Σύνοδον» τής ήδη αύτοκεφάλου Όρθοδόξου Έκκλησίας τής Ούκρανίας».

Το συγκεκριμένο χωρίο σε καλύτερη περίπτωση αποτελεί καρπό μιας παράξενης για ένα τόσο λόγιο άνδρα άγνοιας, σε χειρότερη κακόβουλο ψεύδος. Κατά πρώτον, δεν πρόκειται για 80, αλλά για 90 αρχιερείς. Κατά δεύτερο, δεν εξελέγησαν όλοι μετά το 1992, διότι μερίδα εξ αυτών χειροτονήθηκαν ακόμη προ της Συνόδου Χαρκόβου και όλοι συγκροτούν τη νόμιμη ιεραρχία της Ουκρανικής Ορθοδόξου Εκκλησίας με αναγνώριση από την Κωνσταντινούπολη μέχρι το 2018. Κατά τρίτον, περί ποιας πιέσεως του Πατριαρχείου Μόσχας δύναται να μιλήσει κανείς στο χώρο της κυρίαρχης Ουκρανίας, όπου δεν διαθέτει σχεδόν κανένα μέσο για να ενεργήσει σχετικά; Όπως κατέδειξαν τα γεγονότα των δύο διαδηλώσεων Euromaidan το 2004 και το 2014 η Ρωσική πολιτική ηγεσία, σε αντίθεση με την ηγεσία των ΗΠΑ, δεν διέθετε μοχλούς επιρροής στην κατάσταση (της Κριμαίας εξαιρουμένης), τι τότε να πούμε για το Πατριαρχείο Μόσχας με τις σχετικά μικρές δυνατότητές του; Ο Φειδάς κατηγορεί τους αρχιερείς της Ουκρανικής Εκκλησίας ότι η μόνη αποστολή τους ήταν να «έλέγχουν τήν Ίεράν Σύνοδον τής Έκκλησίας Ούκρανίας», και εκπλήσσεται διατί δεν προσήλθαν στην «Ενωτική Σύνοδο», όπου θα συγκροτούσαν τη σταθερή πλειοψηφία, ικανή, να προσθέσομε, να ελέγχει τη Σύνοδο. Με αυτό τον τρόπο αυτοελέγχεται και παράλληλα ελέγχει και τη σημερινή θεολογία Κωνσταντινουπόλεως στο σύνολό της, διότι **αδυνατεί να φαντασθεί άλλα, από τη φιλαρχία, κίνητρα των ενεργειών των αρχιερέων.**

Έν κατακλείδι της μελέτης του ο καθηγητής Φειδάς ανακηρύσσει την «κρίση της ιστορίας» επί της Σερβικής Εκκλησίας και της άψογης ιεροκανονικής θέσεώς της στο Ουκρανικό εκκλησιαστικό:

«Ἡ συγκεκριμένη ἀλαζονική Ἐπιστολή θά παραμείνῃ ἐπίσης εἰς τό Ἀρχεῖον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Σερβικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὡς καί αἱ ὄψιμοι Ἐπιστολιμαῖαι προτάσεις αὐτῶν διὰ τήν κίνησιν τῆς διαδικασίας πρὸς ἀποδοχὴν δῆθεν τῆς Ἀγίας καί Μεγάλης Συνόδου, αἱ ὁποῖαι θά ἀγνοηθοῦν πλήρως εἰς τήν σχετικὴν ἐκκλησιαστικὴν γραμματεῖαν».

Μια τέτοια αφελὲς θριαμβολογία, ἡ οποία συνδέεται με τον ειλικρινὴ και σεβαστό αυτοθαυμασμό, ὅχι μόνο δεν περιποιεῖ τιμὴ στον πολιό θεολόγο, ἀλλὰ καθίσταται ολέθρια γιὰ το θρόνο Κωνσταντινουπόλεως, ὁ οποίος ολοένα και περισσότερο απομονώνεται ἐντὸς τῆς Ὁρθοδοξίας, χάρις στις αντικανονικὲς πράξεις του, οἱ οποίες οφείλονται στην υπερηφάνεια και τὴν ἐπιθυμία νὰ διαδραματίζει τὸ ρόλο τοῦ «Ὁρθοδόξου Βατικανοῦ» ἐναντὶ των λοιπῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν.

Πρωτοδιάκονος Βλαδίμηρος Βασίλικ

25 Ιουλίου 2019

[¹] <https://orthodoxia.info/news/η-αυτοκεφαλία-της-εκκλησίας-της-ουκρα/>

[²] Βλ.: Макарий, митрополит. История Русской Церкви. Т. 6. С. 1450–1470.

[³] Скурат К.Е. История Поместных Церквей. М., 2000.

[⁴] Епископ Никодим (Милаш). Правила Православной Церкви. Т. 1. С. 293. СПб. 1912.

[⁵] Βλ.: Желтов Михаил, священник. Формы поминовения церковных иерархов за Божественной литургией в русской и украинской традиции // Воссоединение Киевской митрополии с Русской Православной Церковью, 1676–1686 гг.: Исследования и документы. / Под общ. ред. митрополита Волоколамского Илариона. М.: ЦНЦ «Православная энциклопедия», 2019. С. 484–494.

[⁶] Публикация текста В.Г. Ченцовой. Перевод Д.Е. Афиногенова. Βλ.: Αὐτόθι. Σ. 738, 741.

[⁷] **Πρωτ. Ἀναστάσιος Γκοτσόπουλος. Μικρὴ συμβολὴ στὸ διάλογο γιὰ τὸ Οὐκρανικὸ «Αὐτοκέφαλο» (Α΄). Ὑπάγεται ἡ Οὐκρανία στὴ δικαιοδοσία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου;** // http://aktines.blogspot.com/2019/01/blog-post_11.html

[⁸] Φειδά Βλ. Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία τῆς Ρωσίας. Σ. 273-274. Στὸ ἴδιο συμπέρασμα καταλήγει και ὁ Πρωτ. Θ. Ζήσης στὸ πόνημα Τὸ Οὐκρανικὸ Αὐτοκέφαλο. Σ. 79–98.

^[9] Φειδά Βλ. Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία τῆς Ρωσίας. С. 317–318. Του ἰδίου. «Ρωσικὴ Ἐκκλησία». ΘНΕ Т. 10. С. 1055.

^[10] Φειδά Βλ. Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία τῆς Ρωσίας. Σ. 301–304.

^[11] Φειδά Βλ. Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία τῆς Ρωσίας. Σ. 335.

^[12] Φειδά Βλ. Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία τῆς Ρωσίας. Σ. 348–349. Του ἰδίου. «Ρωσικὴ Ἐκκλησία». ΘНΕ Т. 10. Σ. 1077. Τζωρτζατου Β. Οἱ βασικοὶ θεσμοὶ διοικήσεως τῶν Ὁρθοδόξων Πατριαρχείων, μετὰ ἱστορικῶν ἀνασκοπήσεων. Ἐν Ἀθήναις, 1972. Σ. 177.

^[13] Φειδά Βλ. «Ρωσικὴ Ἐκκλησία». ΘНΕ Т. 10. Σ 1078.

^[14] Цыпин В. А. прот., Петрушко В. И. Архиерейский собор Русской Православной Церкви 31 марта — 5 апреля 1992 г. // Православная энциклопедия. Т. III. С. 552–555.

^[15] Петрушко В.И. Денисенко // Православная энциклопедия. Т. XIV. С. 391.

^[16] Βλ. εἰδικότερα: *Василик Владимир, протодиаκ.* Захваты православных храмов на Украине: механизмы рейдерства и перспективы (http://zavtra.ru/blogs/zahvat_hramov).

^[17] *Никодим Милаш.* Правила Православной Церкви. Т. 1. СПб 1912. С. 89.

^[18] Βλ. σχετικὰ: *Маркович Константин, протодиаκ.* «Каноны говорят...». Περί ορισμένων κανονικῶν πτυχῶν та «αποδοχῆς στην κοινωνία» του πρώην μητροπολίτη Φιλαρέτου Ντενισένκο και συν αὐτῷ ἀπὸ τὴν Ἱερά Σύνοδο του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως
// <https://mospat.ru/ru/2019/01/03/news168568/>